

70

Temmuz 2013

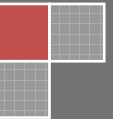
İKV DEĞERLENDİRME NOTU

HIRVATİSTAN'IN AB SERÜVENİNDE MUTLU SON

Yeliz ŞAHİN
İKV Uzman Yardımcısı

İKTİSADİ KALKINMA VAKFI

www.ikv.org.tr

HIRVATİSTAN'IN AB SERÜVENİNDE MUTLU SON

Yeliz Şahin, İKV Uzman Yardımcısı

3 Ekim 2005 tarihinde Türkiye ile birlikte katılım müzakerelerine başlayan Hırvatistan, 1 Temmuz 2013 tarihinde resmen AB'ye katıldı. Hırvatistan'ın AB üyeliği AB'nin tarihindeki en zorlu krizle mücadele etmeye çalıştığı bir anda gerçekleştiği için, 2004 ve 2007 genişleme dalgalarındakinin aksine ihtişamlı kutlamalara ve büyük coşkuya sahne olmadı. Kutlamaların buruk geçmesinin arka planında, bir yanda Avro Alanı borç krizinin belirsizliklerinin üstesinden gelme ve AB ekonomisini yeniden büyüme trendine sokma çabalarının diğer yanda ise Hırvat ekonomisinin içinde bulunduğu durumun yarattığı belirsizlik bulunuyor. Öte yandan, Hırvatistan'ın, 1981'de Yunanistan'ın Birliğe katılmasından bu yana AB'ye ilk kez tek başına katılan bir aday ülke olmasının da payı var.

Bu olumsuz tabloya rağmen, Hırvatistan'ın AB üyeliği gerek Hırvatistan, gerek AB gerekse ve Batı Balkanlar için tarihi bir an... Her şeyden önce, AB üyeliği Hırvatistan'ın geçirdiği tarihi dönüşümü doğruluyor. Yirmi yıl kadar önce Yugoslavya'nın dağılması sürecinde yaşanan savaşlarla çalkalanan Hırvatistan, AB üyelik süreci sayesinde bugün AB üyeliğinin yükümlülüklerini üstlenmeye hazır istikrarlı bir demokrasi haline geldi. Bu yazıda, Hırvatistan'ın AB üyeliği serüvenini ve Hırvatistan'ın üyeliğinin önemini ele alacağız.

Hırvatistan'ın AB serüveni

Haziran 1991'de Federal Yugoslavya'dan ayrılarak bağımsızlığını ilan etmesinin ardından Ağustos 1991 ve Ocak 1992 tarihleri arasında Federal Yugoslavya ile savaşan ve topraklarının üçte birinde ayrılıkçı Sırp tarafından ilan edilen Krajina Cumhuriyeti Ağustos 1998'de ülkeye entegre edilen Hırvatistan'ın AB üyeliği ülkede siyasi, ekonomik ve kimliksel bir dönüşümün sonucu. 1995-1999 döneminde bağımsız Hırvatistan'ın kurucusu kabul edilen Franyo Tucman'ın liderliğindeki Hırvatistan'ın AB ile ilişkileri en kötü dönemini yaşamaktaydı ve neredeyse fiilen donma noktasına gelmişti. Tucman'ın otoriter ve milliyetçi yönetim şekli, Krayina'da ve Bosna-Hersek'te işlenen savaş suçu zanlılarını Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi'ne (ICTY) göndermekte tereddüt etmesi AB tarafından eleştirilmekte; buna karşılık Zagreb de Brüksel'e Yugoslavya'nın dağılma sürecindeki savaşlarda etkin bir politika izleyemediği ve Hırvatistan'ı Batı Balkanlar'ın bir parçası olarak kabul ettiği için şüpheli

yaklaşmaktaydı¹.

Hırvatistan'ın dönüşümü ülkede demokratik seçimlerin yapıldığı Ocak 2000'de başladı. Demokratik bir hükümetin işbaşına gelmesiyle hukukun üstünlüğü, işleyen demokratik kurumların oluşturulması ve Hırvatistan'ın ekonomik ve siyasi izolasyonunun sonlandırılması için önemli adımlar atılmaya başlandı. Kasım 2000'de AB ile Batı Balkan ülkeleri arasında İstikrar ve Ortaklık Süreci'nin başlamasının ardından Hırvatistan, 29 Ekim 2001'de AB üyelik başvurusu yolunda bir ön adım sayılan İstikrar ve Ortaklık Anlaşması'nı (SAA) imzaladı. Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi'yle işbirliği konusunda yaşanan sorunlar, SAA'nın AB üyesi devletler tarafından onaylanmasını yavaşlattı. Generaller Ante Gotovina ve Yanko Bobetko'nun ICTY tarafından zanlı ilan edilmesi, ancak Zagreb'in "Anavatan Savaşı'nın en büyük kahramanları" kabul edilen Gotovina ve Bobetko'nun ICTY'ye gönderilmesinde tereddüt etmesi ve Bobetko'nun ICTY'ye gönderilmeden vefat etmesi, Gotovina'nın ise 2005 yılına kadar yakalanamaması Ekim 2001'de imzalanan SAA'nın onay sürecinin askıya alınmasına yol açtı.

Zagreb'in 21 Şubat 2003'te Avrupa Birliği'ne üyelik başvurusunda bulunmasının ardından, Avrupa Komisyonu 20 Nisan 2004'te Hırvatistan'ın üyelik başvurusuna ilişkin olumlu görüş bildirdi ve Hırvatistan'ın Kopenhag siyasi kriterleri ile İstikrar ve Ortaklık Süreci koşullarını yerine getirdiğini teyit ederek, ülke ile katılım müzakerelerine başlanmasını önerdi. Komisyon, Hırvatistan'ın hukukun üstünlüğünü garantileyen kurumlara ve işleyen bir demokrasiye sahip olduğunu ve temel hakların korunduğunu, ICTY ile işbirliğinin yeterli düzeyde olduğunu ancak savaş zanlısı General Gotovina'nın Lahey'e gönderilmesi gerektiği ve azınlık hakları, yerinden edilmiş kişilerin yerleştirilmesi, yargı reformu, yolsuzlukla mücadele ve bölgesel işbirliği alanında ilerleme kaydedilmesi gerektiğini belirtti. Komisyon, Hırvatistan'ın işleyen bir piyasa ekonomisine sahip olduğu ve üyelik yükümlülüklerini orta vadede yerine getirebilecek kapasiteye sahip olacağını kaydetti².

17-18 Haziran 2004 tarihlerindeki Brüksel AB Liderler Zirvesi'nde Hırvatistan aday ülke ilan edilerek, ülkenin ICTY ile işbirliğini sürdürmesi halinde, 2005 yılının ilkbaharında katılım müzakerelerinin başlayabileceğini bildirildi³. Ancak, AB Dışişleri Bakanları Hırvatistan'ın savaş suçu zanlısı General Gotovina'nın yakalanması için Lahey'deki Eski Yugoslavya Savaş Suçları mahkemesiyle işbirliği yapmadığı gerekçesiyle, 17 Mart 2005'te başlaması öngörülen müzakerelerin ertelenmesine karar verdiler. Zagreb, ICTY

¹ Jovic, Dejan. "Croatia and the European Union: a long delayed journey", <https://dspace.stir.ac.uk/bitstream/1893/869/1/Jovic.%20JSEB.%20Vol%208.%20No%201.%20April%202006.pdf>. Erişim tarihi: 02.07.2013.

² "Croatia: Commission recommends opening of accession negotiations", AB Basın Odası, <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/04/507&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=en>. Erişim tarihi: 02.07.2013.

³ "17-18 June 2004 Brussels European Council Presidency Conclusions", AB Konseyi, <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/81742.pdf>. Erişim tarihi: 02.07.2013

Başsavcısı Carla Del Ponte'nin ülkenin uluslararası mahkeme ile yeterli düzeyde işbirliği yaptığını onaylamasının ardından Ankara ile aynı tarihte (3 Ekim 2005) Brüksel ile katılım müzakerelerine başladı. Ekim 2005'te Hırvatistan'ın AB müktesebatına uyumunu belirlemek üzere başlayan tarama (*screening*) süreci Ekim 2006'da sona erdi. Bu süreçte, General Gotovina'nın Aralık 2005'te İspanya'ya bağlı Kanarya Adaları'nda yakalanarak, Lahey'deki ICTY'ye teslim edilmesiyle Zagreb'in üyeliği yolunda büyük bir engel de ortadan kalkmış oldu. İronik bir şekilde, adalete teslim edilmesi süreci Hırvatistan'ın AB ile entegrasyonunda ciddi anlamda gecikmelere neden olan General Gotovina'nın suçlu olduğu yönünde verilen karar Kasım 2012'de bozuldu ve Gotovina serbest bırakıldı⁴.

İkili Anlaşmazlıkların “Avrupalılaştırılması” ve kaybedilmiş bir yıl

Birliğe üye olan ülkelerin AB üyeliği için sırada bekleyen komşularıyla olan anlaşmazlıklarını AB platformuna taşıması yaygın bir uygulama olarak karşımıza çıkıyor. Bilindiği üzere, bugün Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY) de Türkiye ile ikili anlaşmazlıklarını bir veto unsuru olarak kullanarak altı başlığı tek yanlı olarak blokajı altında tutuyor. AB'nin koşulluluk politikasını dengeli bir şekilde uygulamayarak, GKRY'yi Kıbrıs meselesi çözümlenmeden Birliğe kabul etmekle Kıbrıs meselesinin çözümünü zorlaştırdığı ve büyük bir hata yaptığı bugün önde gelen AB politika yapıcılar tarafından kabul edilen bir gerçek⁵. Bu nedenle, özellikle GKRY'nin üyeliğinden sonra ülkelerin AB yolunda birbirilerini engellemelerini önlemek amacıyla AB'ye katılım sürecinde ikili anlaşmazlıkların üyelikten önce çözülmesi AB tarafından üzerinde durulan en önemli noktalardan biri haline geldi. Hırvatistan'ın AB üyelik sürecinde de bu konuda aksaklıklar yaşandı.

Üyelik müzakerelerinde hızla ilerleyen Hırvatistan'ın AB yolculuğu Kasım 2008 ve Eylül 2009 tarihleri arasında, 2004 yılında AB üyesi olan komşusu Slovenya'nın iki ülke arasında bağımsızlıklarını ilan etmelerinden itibaren süregelen Adriyatik Denizi kıyılarındaki sınır anlaşmazlığını veto unsuru olarak kullanması sebebiyle durma noktasına geldi.

Yugoslavya'nın dağılmasıyla bağımsızlıklarını ilan eden Slovenya ve Hırvatistan'ın Adriyatik sınırlarının kesin olarak tayin edilmemişti. 1.700 km'lik kıyı uzunluğuna sahip Hırvatistan, anlaşmazlığın Uluslararası Adalet Divanı'nda (UAD) çözümlenmesini isterken, Slovenya hakkaniyet ve tarihi sebepler gibi gerekçelerin göz önünde bulundurulmayacağını iddia ederek konunun UAD'da çözülmesine karşı çıkmaktaydı. Hırvatistan'ın Adriyatik Denizi'ni Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'ne (UNCLOS) dayanarak münhasır ekonomik bölge ilan etmesi, AB tarafından da

⁴ “Hague war court acquits Croat Generals Gotovina and Markac”, BBC, 16.11.2012, <http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-20352187>. Erişim tarihi: 02.07.2013.

⁵ “Merkel admits Greek Cyprus' EU entry was mistake”, Today's Zaman, 07.07.2007, <http://www.todayszaman.com/news-116054-merkel-admits-greek-cyprus-euentry-was-mistake.html>. Erişim tarihi: 02.07.2013.

eleştirilmekteydi. Ljubljana da Zagreb'in AB'ye verdiği haritalarda Piran Koyu'nu kendi egemenlik sahasında gösterdiği gerekçesiyle, Aralık 2008'de müzakereye açılması beklenen 10 fasıldan 9 tanesini bloke etti ve 5 başlık yerine ise sadece 3 tanesinin geçici olarak kapatılmasına izin verdi. Böylece, Aralık 2008'e gelindiğinde, 11 başlık Slovenya tarafından bloke edilmişti. 35 müzakere faslından 22'si müzakereye açılmış, ancak sadece 7 fasıl geçici olarak müzakereye kapatılabildi. Müzakerelerdeki tıkanıklık sürerken, Brüksel de Zagreb'i Krayina bölgesindeki Sırlara karşı işlenen suçlardaki rolü nedeniyle General Ante Gotovina'ya karşı açılan dava ilgili ICTY Başsavcısı Serge Brammertz'in Hırvat makamlardan istediği belgelerin verilmemesi sebebiyle Lahey'deki ICTY ile yeterli düzeyde işbirliği yapmadığı gerekçesiyle eleştirmekteydi⁶.

Temmuz 2009'da merkez sağ görüşlü Başbakan Ivo Sanader'in istifa etmesiyle, göreve gelen Yadranka Kosor Slovenya ile sınır sorununun çözümü için daha ılımlı bir politika izledi. Kasım 2009'da AB Konseyi Dönem Başkanı İsveç'in araya girmesi ve AB üyesi diğer devletlerin Ljubljana ve Zagreb arasındaki anlaşmazlığın sadece tarafları ilgilendiren ikili bir anlaşmazlık olduğu ve aralarında çözülmesi gerektiği yönündeki baskıları üzerine taraflar, AB'nin anlaşmazlığın hakemlik yoluyla çözülmesi önerisini kabul ettiler. Böylece, Slovenya'nın blokajı altında olan müzakere fasıllarının da serbest kalmasıyla ülkenin AB üyeliği yolundaki engel de kalkmış oldu.

Balkanların yaygın sorunu yolsuzluk

Hırvatistan ile AB arasındaki müzakerelerin yargının bağımsızlığı ve yolsuzlukla mücadele gibi konularda zorlu geçtiği biliniyor. Bu konuda AB'nin 2004 genişleme dalgasının devamı niteliğindeki 2007 genişlemesi ile henüz yolsuzlukla ve örgütlü suçlarla mücadele alanında gerekli koşulları yerine getirmeden Birliğe üye olan Bulgaristan ve Romanya'nın üyeliğinden ders aldığı aşikâr... Bilindiği gibi, Bulgaristan ve Romanya'nın AB üyeliğinin üzerinden altı yıl geçmesine rağmen iki Balkan ülkesinin bu alanlardaki performansı halen katılım sonrası izleme aracı "İşbirliği ve Tahkik Mekanizması" kapsamında değerlendiriliyor. Bu nedenle, AB özellikle bu alanları kapsayan Yargı ve Temel Haklar (23'üncü fasıl) ile Adalet, Özgürlük ve Güvenlik (24'üncü fasıl) fasıllarına ayrı önem atfediyor⁷.

Hırvatistan bu alandaki en önemli imtihanını şüphesiz 2010 yılında hakkında büyük çaplı yolsuzluk iddiaları bulunan Eski Başbakan Ivo Sanader'in adalete teslim edilmesi sürecinde verdi. Sanader'in Kasım 2012'de, başbakanlığı sırasında 2008 yılında Macar enerji şirketi MOL'dan Hırvat enerji şirketi INA'nın yönetim hakları karşılığında 10 milyon avro tutarında rüşvet almaktan ve 1991-1995 savaşı sırasında, Dışişleri Bakanı Yardımcısı olduğu dönemde, Avusturyalı Hypo Bankası'ndan 545 bin avro tutarında

⁶ "EU concerned over Croatia war crimes co-operation" EUobserver, 06.02.2009, <http://euobserver.com/15/27560>. Erişim tarihi: 02.07.2013.

⁷ "Croatia Cleared for Membership in 2013" BBC news, <http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-13725558>. Erişim tarihi: 02.07.2013.

rüşvet aldığı gerekçesiyle savaş sırasında haksız kazanç elde etmekten 10 yıl hapis cezasına çarptırılması, Hırvatistan'ın yolsuzlukla mücadele alanındaki çabalarında ne kadar ciddi olduğunu da ortaya koydu⁸. Yolsuzluğun endemik bir sorun olduğu Batı Balkanlar için bu kadar üst düzey bir kamu görevlisinin yolsuzluk iddiaları nedeniyle cezaya çarptırılması büyük önem taşımaktaydı.

AB üyeliğinde doğru

Hırvatistan'ın 30 Haziran 2011 tarihinde 35 fasılda yürütülen katılım müzakerelerini tamamlamasının ardından, Avrupa Komisyonu, 12 Ekim 2011'de Hırvatistan'ın üyelik koşullarını sağladığına kanaat getirerek, Birliğe katılmasına ilişkin olumlu görüş bildirdi. Hırvatistan'ın 1 Temmuz 2013'te AB'ye katılımı, 1 Aralık 2011'de Avrupa Parlamentosu'nda (AP) ve 5 Aralık 2011'de AB Konseyi'nde onaylandı. Hırvatistan Cumhurbaşkanı İvo Josipoviç ve Eski Başbakanı Jadranka Kosor 9 Aralık 2011 tarihli AB Liderler Zirvesi'nde Avrupa Birliği'ne Katılım Antlaşması'nı imzaladı. 22 Ocak 2012'de ülkenin AB'ye katılımına ilişkin gerçekleştirilen referanduma katılanların yüzde 66'sı Avrupa Birliği üyeliği için "evet" oyu kullandılar⁹. Katılım Antlaşması, 9 Mart 2012 tarihinde, Hırvatistan Parlamentosu'nda oybirliği ile onaylandı.

Hırvatistan'ın AB üyelik kriterlerine uyumu, üyelik tarihine kadar Avrupa Komisyonu tarafından "Kapsamlı İzleme Raporları" aracılığı ile değerlendirilmeye devam etti. Avrupa Komisyonu, 2012-2013 Genişleme Strateji Belgesi kapsamında, 10 Ekim 2012 tarihinde sunduğu Kapsamlı İzleme Raporu'nda Hırvatistan'ın Birliğe üye olmadan önce rekabet politikası, adalet, özgürlük ve güvenlik ve yargı ve temel haklar alanlarında belirlenen on önceliği yerine getirmesi gerektiğini açıkladı. Zagreb'in bu öncelikli eylemleri yerine getirmesiyle, Avrupa Komisyonu Mart 2013'te açıkladığı son İzleme Raporu'nda Hırvatistan'ın AB üyeliği için hazır olduğunu teyit etti ve 1 Temmuz'da AB'nin 28'inci üyesi olmasına yeşil ışık yaktı.

Hırvatistan'ın Birliğe üye olabilmesi için Katılım Antlaşması'nın 27 AB üye devletinin ulusal karar alma süreçlerine göre onaylanması gerekmektedir. Bu süreçte, Hırvatistan, faaliyette olmayan *Ljubljanska Banka*'nın (LB) Hırvat mudilerine olan borcunun ödenmesine ilişkin anlaşmazlık nedeniyle AB üyesi komşusu Slovenya ile karşı karşıya geldi. Ancak, 11 Mart 2013 tarihinde Sloven ve Hırvat yetkililer arasında LB sorununun çözümüne yönelik mutabakat zaptının imzalanması ve Sloven Parlamentosu'nun nihayet 2 Nisan 2013 tarihinde Hırvatistan'ın Katılım Antlaşması'nı onaylaması ile bu engel de ortadan kalkmış oldu. Son olarak, 7 Haziran'da Hırvatistan'ın Katılım Antlaşması'nın

⁸ "Croatian Ex-PM Sanader Jailed for Ten Years" Balkan Insight, 20.11.2012, <http://www.balkaninsight.com/en/article/croatia-jails-sanader-for-10-years-over-graft>. Erişim tarihi: 02.07.2013.

⁹ "Hırvatlar, düşük katılım oranına rağmen 'Evet' dedi" SETimes, 23.01.2012. <http://www.setimes.com/cocoon/setimes/xhtml/tr/features/setimes/features/2012/01/23/feature-01>. Erişim tarihi: 02.07.2013

Bundesrat'ta onaylanmasıyla Katılım Antlaşması'nın onay süreci tamamlandı¹⁰.

Hırvatistan'ın AB serüveninde önemli tarihler¹¹:

- Haziran 1991 – Hırvatistan bağımsızlığını ilan etti.
- Ekim 2001 – AB ve Hırvatistan arasında üyelik başvurusu yolunda bir ön adım olan İstikrar ve Ortaklık Anlaşması imzalandı.
- Şubat 2003 – Hırvatistan, AB üyeliği için başvuruda bulundu.
- Haziran 2004 – Hırvatistan, AB üyeliğine “aday ülke” ilan edildi.
- Ekim 2005 – Hırvatistan, AB ile katılım müzakerelerine başladı.
- Haziran 2011 – Hırvatistan, AB ile yürüttüğü katılım müzakerelerini tamamladı.
- Aralık 2011 – Hırvatistan, AB'ye Katılım Antlaşması'nı imzaladı.
- Ocak 2012 – Hırvat halkı, yapılan referandumda AB üyeliğine onay verdi.
- Haziran 2013- Katılım Antlaşması'nın 27 AB üyesi devlet tarafından onay süreci tamamlandı.
- 1 Temmuz 2013 – Hırvatistan AB'nin 28'inci üye devleti oldu.

Hırvatistan'ın üyeliği ile AB'de neler değişecek?

Hırvatistan'ın on yıl süren AB üyeliği serüveninin başarılı bir şekilde sonuçlanması, ülkede reformların yavaşlayacağı anlamına gelmiyor. Aksine, Hırvatistan'ın şimdiden sonra yapması gerekenlerin listesi de bir hayli uzun... Bunların başında hukukun üstünlüğünün güçlendirilmesi, yolsuzlukla ve örgütlü suçlarla mücadele alanındaki çabaların sürdürülmesi, yapısal reformlara ağırlık verilmesi, bankacılık sektörünün düzenlenmesi ve mali konsolidasyona gidilmesi yer alıyor.

Hırvatistan açısından üyeliğin etkileri incelendiğinde, takvimler 1 Temmuz 2013'ü saatler de 00.00'ı gösterdiğinde bir anda AB üyeliği ile her şeyin sihirli bir değnek değmişçesine değişmesi beklenmemeli... AB üyeliğinin etkileri ancak zamanla hissedilecek ve Hırvatistan'ın AB'nin periferisinden merkezine doğru yol alabilmesi, Zagreb'in reformlar konusundaki kararlılığını devam ettirmesine bağlı olacak.

Hırvatistan üyeliğinin ilk altı ayı için AB yapısal fonlarından 450 milyon avro alacak. 2014-2020 mali dönemi için ise Hırvatistan'a 8 milyar avro tutarında fon ayrılması

¹⁰ “Bundesrat unanimously ratifies Croatia's EU accession treaty”, dailyportal.hr, <http://daily.tportal.hr/266691/Bundesrat-unanimously-ratifies-Croatia-s-EU-accession-treaty.html>. Erişim tarihi: 02.07.2013

¹¹ “EU welcomes 28th member state – Croatia” AB Konseyi, 26.06.2013, <http://www.consilium.europa.eu/homepage/highlights/eu-welcomes-28th-member-state-croatia?lang=en>. Erişim tarihi: 02.07.2013

öngörüldü. Bu fonların, reformların uygulanmasında kullanılması öngörülmüştür¹².

AB'nin varoluşsal bir krizle karşı karşıya olduğu ve gelecekteki kurumsal yapısı ile ilgili belirsizliklerin sürdüğü bir dönemde, Hırvatistan'ın üyeliğinin AB açısından ideal bir zamanda gerçekleştiğini söylemek oldukça güç... AB üyeliği, Avro Alanı borç krizinin etkilerini bertaraf etme, büyümeyi canlandırma ve AB genelinde özellikle genç nüfus arasında rekor düzeye ulaşan işsizlikle mücadele çabalarının sürdüğü bir zamanda Hırvatistan halkında da beklenen coşkuyu yaratmamışa benziyor. Hırvatistan, AB ortalamasının yüzde 61 oranında kişi başına milli gelir ile AB'nin Bulgaristan ve Romanya'dan sonra en fakir ülkesi konumunda bulunuyor.

Buna ek olarak, yüzde 20 oranına varan işsizlik, kayıt dışı ekonominin geniş payı ve Yunanistan, İtalya, Portekiz ve İspanya'yı gölgede bırakan ekonomik performans, Hırvatistan ekonomisi ile ilgili endişeleri de artırıyor. Hırvatistan resesyonda geçirdiği dördüncü yılı da geride bıraktı. 2009 yılından bu yana kümülatif neredeyse yüzde 12 oranında¹³ daralma kaydeden Hırvat ekonomisinin ancak 2014 yılında toparlanmaya başlayacağı tahmin ediliyor. Rekor düzeye ulaşan genç işsizliği de Hırvatistan için büyük bir endişe kaynağı olarak ortaya çıkıyor. Hırvatistan, 2013 yılının ilk çeyreğinde yüzde 52,1 oranında genç işsizliği ile Yunanistan ve İspanya'dan sonra bu oranın en yüksek olduğu ülke oldu. 2008 yılında 4,2 milyar avro değerinde kaydedilen doğrudan yabancı yatırımlar da 2012 yılında 624 milyon avroya geriledi¹⁴. Hırvatistan'ın kredi derecesi, önde gelen kredi derecelendirme kuruluşlarından Moody's tarafından "çöp" (*junk*) tabir edilen statüye indirildi¹⁵.

AB açısından incelendiğinde, Hırvatistan'ın AB üyeliği ile AB ailesi 28 üye devlete genişledi. Hırvatistan'ın üyeliği ile AB'nin nüfusu 4,4 milyon artarak 508 milyona ulaştı¹⁶. Hırvatça da AB'nin 24'üncü resmi dili oldu. Hırvatistan da diğer üye devletler gibi Avrupa Komisyonu'na bir Komisyon Üyesi gönderiyor. Avrupa Komisyonu Başkanı José Manuel Barroso tarafından 25 Nisan 2013 tarihinde Tüketicinin Korunmasından Sorumlu Avrupa Komisyonu Üyesi olarak atanan Hırvatistan Başbakan Yardımcısı ve Avrupa İşleri Bakanı Neven Mimica, AP'nin ve AB liderlerinin onayının alınmasından

¹² "Welcome to Croatia as the new European Member State", Avrupa Komisyonu Bölgesel Politika Genel Müdürlüğü, 01.07.2013, http://ec.europa.eu/regional_policy/newsroom/detail.cfm?id=826&LAN=EN&lang=en. Erişim tarihi: 02.07.2013.

¹³ "Spring 2013 forecast: The EU economy – slowly recovering from a protracted recession" Delegation of the European Union to the Republic of Croatia, 06.05.2013, <http://www.delhrv.ec.europa.eu/?lang=en&content=4784>, Erişim tarihi: 02.07.2013

¹⁴ "Croatia's economy: Coming in" The Economist, 25.05.2013, <http://www.economist.com/news/europe/21578424-new-european-union-member-old-economic-worries-coming>. Erişim tarihi: 02.07.2013.

¹⁵ "Croatia: Moody's downgrades to junk", Andrew MacDowall, Financial times, 01.02.2013, <http://blogs.ft.com/beyond-brics/2013/02/01/croatia-moodys-downgrades-to-junk/#axzz2Y9deNmSK>. Erişim tarihi: 02.07.2013.

¹⁶ "Croatia within the EU in figures", Eurostat, 25.06.2013, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/1-25062013-AP/EN/1-25062013-AP-EN.PDF Erişim tarihi: 02.07.2013.

sonra 1 Temmuz'da görevine resmen başladı.

Hırvatistan'ın AP'de 12 sandalyesi bulunuyor. Hırvatistan halkı tarafından 14 Nisan 2013 tarihinde, AP'de görev yapmak üzere seçilen ve gözlemci olarak AP oturumlarına katılan parlamenterler, 1 Temmuz'da görevlerine başladılar. Lizbon Antlaşması uyarınca AP üyelerinin sayısı 766'dan 750'ye gerileyeceği için Hırvat AP üyelerinin sayısı da 2014 AP seçimlerinden sonra 11'e düşecek.

AB Konseyi'nde nitelikli çoğunluk karar alma usulünde Hırvatistan- İrlanda, Danimarka, Litvanya, Slovakya ve Finlandiya ile eşit değerde-7 oy elde etti. Ayrıca, bir düzenlemenin nitelikli çoğunluk ile kabul edilebilmesi için 15 üye devletin onayı ve toplam 352 oydan lehte en az 260 oy şartı aranacak¹⁷.

Hırvatistan, yakınsama kriterlerini yerine getirdiğinde Avro Alanı'na katılacak ve tek para birimini kullanmaya başlayacak. Hırvatistan'ın 26 üyesi Schengen Alanı'na katılabilmesi için de bazı koşulları yerine getirmesi gerekiyor.

Hırvatistan'ın AB üyeliği: AB ve Batı Balkanlar için tarihi bir an

Hırvatistan'ın üyeliği Hırvatistan için olduğu kadar, AB ve Batı Balkanlar için de tarihi bir an olarak öne çıkıyor. Yirmi yıl kadar önce Yugoslavya'nın çöküşüyle kanlı bir savaşa sahne olan Hırvatistan'ın bugün AB üyeliğinin yükümlülüklerini yerine getirmeye hazır istikrarlı bir demokrasi olması, Hırvatistan için büyük bir dönüm noktası. Hırvatistan, Slovenya'dan sonra Eski Yugoslavya'nın ayrılarak bağımsızlığını kazanan ülkelerden AB'ye katılan ikinci ülke ve AB üyesi ilk Batı Balkan ülkesi olma özelliği taşıyor.

AB'nin genişleme politikası, son dönemde, üye devletlerde AB'nin üye sayısının bir anda 15'ten 27'ye yükseldiği 2004 ve 2007 genişleme dalgalarının yarattığı "genişleme yorgunluğu" nun etkili olması ve AB politika yapıcılarının Avro Alanı borç krizine çözüm aramakla meşgul olmaları nedeniyle Birliğin gündeminde alt sıralara gerilemişti. AB'nin içerisinden geçmekte olduğu zorlu ekonomik koşullar ve Avro Alanı'nı kuşatan belirsizlik, AB projesinin başarısının giderek daha fazla sorgulanmasına ve AB'nin cazibesini yitirdiği yorumlarına yol açmıştı. AB'ye şüpheyle yaklaşanlar "AB genişlemesinin sonunun geldiğini" ilan ederken, Hırvatistan'ın üyeliği tüm iddiaları çürüten bir gelişme oldu.

Hırvatistan'ın üyeliği ile kuruluş amacı olan Avrupa'da barış ve istikrarın sağlanması hedefini tamamlamaya bir adım daha yaklaştı. Aynı zamanda, Ekim 2012'de "Avrupa'da

¹⁷ "EU welcomes 28th member state – Croatia" AB Konseyi, 26.06.2013, <http://www.consilium.europa.eu/homepage/highlights/eu-welcomes-28th-member-state-croatia?lang=en>. Erişim tarihi: 02.07.2013.

barış, uzlaşma, demokrasi ve insan haklarının ilerletilmesindeki rolünden dolayı”¹⁸ layık görüldüğü Nobel Barış Ödülü’nü hak ettiğini de bir kez daha kanıtladı. AB’ye üyelik perspektifinin Birliğe üye olmayı bekleyen ülkelerde hukukun üstünlüğü, demokratikleşme, temel haklar ve azınlık hakları gibi hayati öneme sahip alanlarda oldukça maliyetli reformların uygulanmasını sağladığı ve bir dönüşüm aracı görevi gördüğü ve bir kez daha teyit edildi.

Öte yandan, Hırvatistan’ın AB’nin Batı Balkan ülkelerinin Avrupalı geleceğini teyit ettiği Selanik Zirvesi’nin onuncu yılına denk gelen üyeliği, AB’ye katılımın boş bir vaat değil; gerekli koşullar ve reformlar yerine getirildiğinde oldukça gerçekçi ve ulaşılabilir olduğunu da ortaya koydu. Hırvatistan özellikle, AB üyeliğini uzak bir ihtimal olarak gördükleri için maliyetli reformları uygulamakta tereddüt eden Batı Balkan ülkeleri için gerekli koşulları yerine getirdiklerinde, AB üyeliğiyle ödüllendirileceklerinin bir kanıtı niteliğinde.

Türkiye ile eş zamanlı olarak müzakerelere başlayan bir ülkenin katılım müzakerelerini tamamlayarak Birliğe resmen üye olması, bunun karşısında Türkiye’nin üyelik sürecinin bazı üye devletlerin siyasi blokajları nedeniyle durma noktasına gelmesinin AB’deki politika yapıcılarını ciddi şekilde düşünmeye teşvik etmesi gerekiyor. Bir yanda ekonomik zorluklarla karşı karşıya olan 4,4 milyon nüfuslu Hırvatistan ve diğer yanda ise son dönemde gösterdiği hızlı ekonomik büyüme ile yabancı yatırımcıların göz bebeği haline gelen 76 milyon nüfuslu Türkiye’nin AB ile üyelik müzakerelerine aynı tarihte başlamaları dışında çok fazla ortak noktaları bulunmamasına karşın, geçen sekiz yıllık dönemde Türkiye’nin katılım müzakerelerinde başlıkların yarıya yakınının bazı üye devletlerin tek yanlı blokajı nedeniyle açılmaması ve Türkiye’nin üyeliğinin AB’deki bazı siyasiler tarafından iç siyasette daha fazla puan elde etme kaygısıyla kullanılması ister istemez Ankara’da bir hayal kırıklığı yaratıyor. Ancak bu durum Türkiye’yi, 1959 yılından beri bir devlet politikası olarak takip ettiği AB’ye üyelik hedefinden uzaklaştırmamalı. Türkiye’ye önemli kazanımlar sağlayacak olan AB üyeliği hedefi, bu hedeften vazgeçirmeye çalışan ülke ve çevrelere rağmen, Türkiye için son derece önemli olan siyasi, sosyal, hukuki ve ekonomik reform sürecine ivme kazandırılması, AB ve üye devletleri nezdindeki diplomatik girişimlerin ve sivil toplum diyalogunun yoğunlaştırılması suretiyle devam ettirilmeli.

¹⁸ “AB 2012 Nobel Barış Ödülünü alıyor”, AB Türkiye Delegasyonu Basın Duyurusu, 10.12.2012, <http://www.avrupa.info.tr/tr/resource/news-archiv/news-single-view/article/ab-2012-nobel-baris-oedueluenuue-aliyor.html>. Erişim tarihi:02.07.2013.